

odborný časopis

sociální služby

cena: 69 Kč / 3€

Vztahy a závislosti
v sociálních službách

Jak vnímáte toho,
komu poskytujete
službu?

Sociální služby

Multidisciplinarita

jako cesta ke kvalitní a bezpečné péči

Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky
www.apsscr.cz • www.socialnisluzby.eu

ročník: XXIV.
říjen 2022

Zraková stimulace u dětí: speciální IQ kostka i virtuální realita

Zdravé miminko se narodí s fungujícím zrakem, který se dále vyvíjí. Teprve v sedmi letech je na úrovni vidění dospělého člověka. Tomu, aby oko fungovalo správně, lze pomoci stimulací zraku. Se správným vývojem oka pomáhají i moderní technologie v podobě nejrůznějších aplikací.

■ **Text: Petra Ďurčíková**

Novorozenci rozeznávají světlo a tmu. Schopnost dítěte reagovat na zrakové podněty se ale projevuje mnohem dříve, než se původně předpokládalo.

„V období prvních šesti měsíců se u dítěte vyvíjí zraková ostrost, centrální fixace a konvergence, tedy schopnost zaměřit oči na předmět při pohledu do blízka. V praxi se potvrzuje, že novorozenci dávají přednost černé a bílé před jinými barvami a kojenci zhruba do šesti měsíců věku už poznávají obrysy tváře, reagují na geometrické vzory a zajímají se více o celistvé obrazy než o drobné detaily. Na základě těchto poznatků byla vyvinuta stimulační IQ kostka s černobílými geometrickými vzory a schématickou tvář. Kostku lze dítěti nabídnout již krátce po narození. U novorozenců by hra měla probíhat na vzdálenosti 15 centimetrů, u kojenců na 30. U kojenců by hra měla trvat ideálně dvě až čtyři minuty,“ uvedla ve spolupráci se Společností pro ranou péči Tereza Jestřábová, zástupkyně primárky očního centra Gemini v Novém Jičíně.

Právě délka her, při kterých se trénuje dětské oko, je pro správný vývoj zraku důležitá.

„Veškerá zraková stimulace by měla být vážená. Délka cílené zrakové zátěže se u malých dětí pohybuje v řádu několika málo minut a v závislosti na každém dítěti se tento čas postupně upravuje. Naopak extrémní přetížení zraku a jeho složek vede často k dlouhodobým potížím,“ upozornil Pavel Stodůlka, přednosta sítě očních klinik Gemini.

Vedle doby trvání hry je důležité vytvořit i vhodné podmínky.

„U novorozenců a kojenců jsou vhodné hračky s vysokým kontrastem, syté barevné hračky často s doprovodnými zvukovými efekty. Multisenzorická stimulace a koordinace je totiž zásadní. Při nabízení jakéhokoliv zrakového podnětu by miminko mělo mít zájem o hru s rodičem. Ideální poloha je u rodiče v náručí, kde se dítě cítí bezpečně. U větších dětí patří mezi hry, při kterých dochází ke stimulaci zraku takzvanou formou oko-ruka, například

pexeso, Člověče, nezlob se! a jiné společenské hry, navlékání korálek, malování nebo obkreslování. Vhodné jsou i pohybové hry, při kterých je použita forma oko-noha, mezi ně patří například chůze po čáře, skákání panáka nebo skákání přes gumu,“ vyjmenovala Tereza Jestřábová.

V případě, že dítě trpí oční vadou, je v první řadě nutné ji vyřešit.

„U dětských pacientů se zrakovou vadou je vždy na prvním místě správné diagnostikování a eventuální korekce. V případě tupozrakosti či strabismu také léčba pomocí okluzní terapie, během které bývá jedno oko na čas zalepeno. Jen v takovém případě může zraková stimulace přinést kýžený efekt,“ řekl Pavel Stodůlka.

Se správným vývojem oka pomáhají i moderní technologie v podobě nejrůznějších aplikací.

„Například nezisková organizace EDA pro ranou péči, která pomáhá rodinám dětí s kombinovaným a zrakovým postižením, vytvořila v roce 2013 interaktivní aplikaci EDA play určenou pro trénování jemné motoriky a zraku. Existují i programy sloužící k nácviku binokulárního vidění, zlepšení pohyblivosti očí, konvergence (sbíhavý pohled) či správného zaostřování. Jako doplňující interaktivní a zábavná technika je v současnosti využívána virtuální realita. Ta zlepšuje vidění dítěte a zdokonaluje jeho vizuální dovednosti, jako je u tupozrakosti zraková ostrost nebo zlepšení prostorového vidění,“ vyjmenovala Tereza Jestřábová.

Během interaktivních her by ale měli rodiče vždy sledovat dobu, kterou dítě na tabletu, mobilu nebo počítači stráví.

„Nadměrné používání tabletů a mobilů má na zdravý zrak dětí negativní vliv. Stejně jako u jiných činností i zde platí, že pro dítě není jednostranná zátěž vhodná. Pro zrak je velmi důležité střídání pohledu do dálky, na střední vzdálenost a do blízka – tedy hraní venku, doma a činnosti s pohledem do blízka. Stejně tak práce s často zmiňovaným modrým světlem ve vysokých intenzitách ve večerních hodinách má špatné účinky na lidský organismus, zrak samozřejmě nevyjímaje,“ uzavřel Pavel Stodůlka.

Poradna konceptu Bazální stimulace

Na dotazy čtenářů odpovídá

PhDr. Karolína Maloňová, Ph.D.,

certifikovaná lektorka a supervizorka, jednatelka INSTITUTU Bazální stimulace podle Prof. Dr. FRÖHLICHA, s. r. o.

Dotaz:

Vážená paní doktorko, pracuji jako ergoterapeut v lázních. Mými klienty jsou převážně děti s kombinovaným postižením. Techniky Bazální stimulace aplikuji těmto dětem zejména ve snoezelen místnosti, kterou mám k dispozici. Na Bazální stimulaci reagují velmi pozitivně. Chci se zeptat, zda mohu bodovou orofaciální stimulaci aplikovat i pouze z důvodu, že chci dítěti udělat dobře, protože vím, že tuto techniku má moc rádo a užívá si ji.

E. M., ergoterapeut

Odpověď:

Ano, bodovou orofaciální stimulaci můžete aplikovat i s cílem poskytnout klientovi pozitivní prožitky z jeho těla. Nemusíte vždy sledovat pouze terapeutický cíl, kterým je stimulovat hybnost orofaciálních svalů. Zvláště ve snoezelen prostředí doporučuji ještě přidat i nastavbové prvky (auditivní, čichovou a optickou stimulaci), pokud víte, že některé z nich klient velmi dobře toleruje. Zapojením více smyslů umocníte prožitek z bodové orofaciální stimulace, tedy pozitivní somatický vjem.